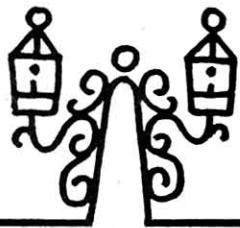

Panu Savusauna

Kesä on enää muisto vain! Pohjoispohjalaisille siunattiin sellainen kesä, että niitä on vain kerran vuosikymmenessä. Kehunenko liikoja, mutta siltä se vain tuntui ainakin tässä meidän saunarannallamme.

Tänä kesänä minulla oli tilaisuus kylpeä savusaunassa. Se oli elämys, joka kesää muistellessa itsestään nousee pintaan yhtenä ihanan kesän parhaimmista, herttaisimmista muistoista. Oli keskikesä, oli valoisaa, oli lempeyttä

luonnossa. Ja mikä ettei olisi ollut, kun olimme kauneudetaan kuulun Kivesjärven rannalla kaikin puolin muutenkin aidossa ja paljolti alkuperäisenä, perinteisen kainuulaisena säilyneessä maisemassa ja talossa.

Kun kylpy sitten oli valmis, emäntä ja isäntä kylpeneet, minut jätettiin, isännän istutua ensin hetken seuranani, kotiutumassa, hienovaraisesti yksin.

Sen suven suloisuutta...

Kesäkuussa satuin leikkaa-

maan Kainuun Sanomista suomalaisen saunan asiantuntijain kirjoituksen, jonka otsikko oli yli kuuden palstan: 1.000-vuotinen savusauna unohtumassa suomalaisilta. Totta on, murheellista. Muistan, että parikymmentä vuotta sitten kyselin edessäni istuneelta oppilasjoukolta, aikuisia miehiä pääasiassa eri puolilta Pohjois-Suomea, mitä mieltä he olivat savusaunasta. Selvisi, että joka poika ei ollut sellaisen löylyjä edes maistanut. Oulun ympäristöpitäjistä olevat miehet eivät kaikki olleet edes nähneet savusaunaa, ja esim. eräs oulunsalolainen väitti, ettei koko Salonniemellä enää ollut yhtään savusaunaa. Se oli minulle melkoinen yllätys, jos nyt sitten väitteessä oli perää. Kertojalle puolestaan oli melkoinen yllätys, kun kerroin äskettäin kylpeneeni oulunsalolaisessa savusaunassa. Totta mikä totta, mutta tämä savusauna oli silloin melko

uusi. Kesänaapurini oli sen pystyttänyt omalle rantatörmälleen, jossa se tänä päivänäkin palvelee oikean saunan päälle ymmärätväisiä.

Murheellista, sillä ei ole savusaunan voittanutta, siitä olen KS:n kirjoittajan insinööri Aarne Oksasen kanssa täysin samaa mieltä. Jos emäntä Lotosta voittaisi, heti savusaunan prykäisin!

Suomalainenkaan ei kai yleensä tiedä, mikä se siinä savusaunassa... mutta suomalainen insinööri näyttää osavan selittää. Savusaunan sametinkevyt saunailma — juuri noin voin Kivesjärven kesämuistonkin muotoilla — on tulos monista erilaisista tekijöistä. Eräs oleellisimmista tekijöistä ovat savusaunan mustat pinnat. Savusaunan ainoalaatuinen paremmuus ei suinkaan johdu sen löylystä, vaan vaihtus piilee juuri mustien pintojen vaikutuksessa kylpijän fysiologiaan, sanoo insinööri.

Musta omaa suurimman lämmön vastaanottokertoimen. Mikäli saunan lämpötila on kohtuullinen, 75—85° C, mustat rakenteet säteilevät heikosti. Heikosta säteilystä ja kohtuullisesta lämpötilasta nimenomaan johtuu, että savusaunassa kylpijää ympäröivän saunailman kosketus on ihmeen pehmeä, se on kuin sametin kevyt kosketus. Suloinen lämpö ja hiljaisuus ympäröi kylpijää.

Näin runoilee insinööri, ja sanotaanhan, että kukaan ei ole niin viisas kuin ihminen, paitsi — insinööri. (Teekkareiden mukaan kai diplomi-insinööri!)

Yhdyn myös seuraavassa insinööriin: suomalainen sauna ei ole vain peseytymispaikka, vaan nautinnon, rentoutumisen ja mielenröyhkeyden lähde. Siksi saunassa ei saa olla kiirettä.

Ei, totisesti ei!

Silmieni alla viettää viimeisiä päiviään vanha kotisauna, ei tosin savusauna, mutta 63 vuoden jälkeen kyllä jo sisältä musta. Se on niin rakas, että itkettää. Sen aikaa sitten mustuneilla lauteilla on tuore tuoksuva vihta niskan alla tai suoraan kasvojen peittona maattu ja mietitty niin monet asiat, että ... on pakko lopettaa. On siitä joskus kirjoitettukin.

Aika aikaa kutakin. Olkoon tämä pakina samalla elämäni ensimmäisen oman koskaan unohtumattoman kotisaunani muistopakina. Leppeät löylyt muistollensa!